

WWF

for a living planet

Världsnaturfonden WWF

Tel: 08 624 74 00

Fax: 08 85 13 29

Ulriksdals Slott
170 81 Solna

Allmänt: info@wwf.se
Hemsida: www.wwf.se

Havs- och Vattenmyndigheten

Solna 20210326

Handläggare

Susanne Viker

Enheten för biologisk mångfald

Susanne.viker@havochvatten.se

Världsnaturfonden WWFs yttrande DNR 3591-20: Remiss gällande åtgärdsprogram för tumlare

Sammanfattning av Världsnaturfonden WWFs synpunkter på remissen

WWF har i sin genomgång av Havs- och vattenmyndighetens förslag på åtgärdsprogram för tumlare följande övergripande kommentarer.

Som helhet ser WWF positivt på åtgärdsförslaget för tumlare i svenska vatten, något som länge efterfrågats och som förhoppningsvis innebär fler tydliga och faktiska bevarandeåtgärder för tumlare. WWF har kommenterat på delar i förslaget under rubrikerna "Vision och mål" samt "Åtgärder och rekommendationer". Vi har valt att inte kommentera på området miljögifter då detta omnämns men inte direkt omfattas av detta åtgärdsprogram även om det är en viktig faktor för tumlare och andra arter, inte minst människan, att våra hav uppnår en så giftfri miljö som möjligt. WWF har inte heller kommenterat på metoder för insamling av data för ökad kunskap i olika hänseenden, men anser att det är viktigt med kontinuerlig datainsamling för att kunna utveckla och justera förvaltningen av de tre tumlarpopulationerna, deras skydd och bevarande. Faktabakgrunden i underlaget anser WWF är heltäckande och bra formulerat.

Vision och mål

Världsnaturfonden WWF välkomnar och stödjer förslaget till åtgärdsprogram för tumlare med visionen att de tre tumlarpopulationerna i haven kring Sverige – Nordsjö-, Bälthavs- och Östersjöpopulationen – har gynnsam bevarandestatus så att tumlaren i framtiden inte behöver ligga på den nationella rödlistan.

För det långsiktiga målet anser WWF att ambitionen bör vara högre med en snabbare implementering av effektiva åtgärder och omställningar i både fiskemetoder och bullernivåer.

Tidsmässigt borde målet vara att man redan om 10 år, 2030 har ändrat förutsättningarna för tumlare i svenska vatten så att populationerna kan återhämta sig till minst 80 % av deras biokapacitet (*carrying capacity*) betydligt tidigare än år 2120.

WWF bifaller och understryker att så länge som Östersjöpopulationens bevarandestatus inte är gynnsam ska den mänskligt orsakade dödligheten vara noll. Exempelvis noll bifångster i allt fiske. Östersjötumblaren behöver så starka och stödjande åtgärder som möjligt om populationen ska kunna öka och målet nås att den ska flyttas från den nationella rödlistan.

För de kortsiktiga målen till 2025 vill WWF se att berörda myndigheter ska ha en effektiv och regelbunden dialog med de sektorer vars verksamhet kan påverka tumlare negativt. Här krävs en extra ansats i dialogen med Försvarsmakten för att skapa förståelse och hänsynstagande till tumlarnas livscykel vid övningar med explosioner under vatten.

WWF stödjer att fortsatt regelbundna inventeringar och uppföljning av populationsstatus sker samt att nya kunskapsunderlag kan bidra till att effektivisera åtgärdsplanerna för skydd och bevarande av tumlare. WWF anser dock att det är regelefterlevnaden och kontrollen av beslutade åtgärder som är avgörande för bevarande och återväxt av de aktuella tumlarpopulationerna. Försiktighetsansatsen bör råda så att skyddsåtgärder implementeras baserat på redan existerande kunskap, inte minst för den akut hotade Östersjötumblaren. Därefter kan finjusteringar ske baserat på eventuella nya rön.

WWF ser positivt på förslagen gällande områdesskydd men vill i sammanhanget lyfta att det formella skyddet för samtliga områden som är viktiga för Östersjötumblaren ska påskyndas och implementeras snarast. Detta bland annat med tanke på den akuta åtgärdsplan som EU Kommissionen påpekat behövs i för tumblaren utpekade Natura 2000 områden.

Gällande bifångster anser WWF att tydliga åtgärder ska vidtas och verifieras omgående för att uppnå noll bifångster av tumlare inom Östersjötumblarens utbredningsområde och att effektiv övervakning sker med avseende på bifångst. Även för Nordsjö – respektive Bälthavspopulationen bör effektiva åtgärder vidtas enligt förslaget för att minska bifångstmortaliteten av tumlare.

WWF stödjer åtgärderna att undervattensbuller ej ska påverka tumlare på populationsnivå och att en nationell vägledning rörande undervattensbuller och dess effekter på tumlare ska fastställas. Återigen bör försiktighetsansatsen återopas när det gäller att minska och eliminera undervattensbuller som påverkar tumlare och bästa tillgängliga teknik användas.

Åtgärder och rekommendationer

Förvaltning av tumlare behöver ske samordnat på nationell, regional och internationell nivå. Detta beror på att tumlare är en migrerande art vars populationsgränser inte följer administrativa gränser.

Regionalt arbete behövs för till exempel uppföljning och regleringar i skyddade områden medan internationellt samarbete behövs för till exempel fiskeregleringar i ekonomisk zon samt för att reglera långsträckande buller. För flera av åtgärderna behövs samarbete mellan olika sektorer.

För WWF är det viktigt att utveckla samverkan, dialog och kunskapsspridning på nationell nivå mellan relevanta myndigheter och organisationer, exempelvis samverkan med SGU gällande tillståndsprövning enligt kontinentalsockellagen samt med Försvarsmakten för att öka förståelsen för eventuella störningsperioder för tumlare. Lika viktigt är att föra en tydlig dialog med intressenter för utveckling av olika näringar till havs och säkra miljökonsekvensbeskrivningar där skyddade områden och arter ges respekt i samband med näringslivsutveckling som exempelvis havsbaserad vindkraft.

Fiskeregleringar

WWF uppmanar Havs- och vattenmyndigheten att se över föreslagna fiskerelaterade förslag i åtgärdsprogrammet för tumlare i områden med bevarandevärden så att fiskeregleringen även inkluderar förbud mot fiske som bedrivs med pelagisk trål för att säkra god tillgång på föda till tumlare. Detta medför en bredare åtgärdsinsats för bevarande vilket inkluderar flera funktioner i det marina ekosystemet som kan stärka och bevara tumlarpopulationen, vilket ligger i linje med artikel 6.2 i Art- och habitatdirektivet, samt levererar mot de punkter som EU-kommissionen har påpekat i överträdelseärende mot Sverige angående det bristande skyddet av tumlare i Natura 2000-områdena.

Nödåtgärder kan behövas. Om berörda medlemsländer inte kan nå en gemensam överenskommelse om fiskereglering enligt ICES råd (ICES, 2020b) och EU-kommissionen dröjer med att införa nödåtgärder enligt Europaparlamentets och rådets förordning (EU) nr 1380/2013 Artikel 12 rekommenderar WWF att Sverige tar initiativ till reglering av fiskefartyg från samtliga medlemsstater inom svenskt territorialvatten och svensk ekonomisk zon enligt Europaparlamentets och rådets förordning (EU) nr 1380/2013 Artikel 11.2.

WWF ställer sig kritiska till det stundom snäva tillvägagångssättet vid upprättandet av föreslagna fiskeregleringar i aktuell remiss. Kunskap om hur tumlares förekomst och habitatnyttjande relaterar till naturliga miljöfaktorer och påverkas av mänskliga aktiviteter är grundläggande för att kunna vidta effektiva bevarandeåtgärder med en ekosystembaserad ansats. WWF anser att Havs- och vattenmyndigheten genomgripande har en tendens att fokusera enbart på specifika bevarandevärden och /eller livsmiljöer och riskerar därmed att inte se till helheten. Vissa föreslagna regleringar tar varken hänsyn till, eller återspeglar de faktiska interaktionerna och naturliga samspelet inom ett ekosystem, vilket kan leda till ett begränsat bevaranderesultat. Det är av central betydelse att man säkerställer att det finns specifikt artskydd även utanför ett skyddat område för att säkra viktiga funktioner i arbetet med ekosystembaserad förvaltning.

WWF stödjer åtgärder som kan eliminera bifångster av tumlare, exempelvis genom inrättande av fredningsområden och fredningsperioder, samt fiskeregleringar där endast alternativa fiskeredskap som exempelvis burar och fällor är tillåtna. WWF anser att strikta fiskeregleringar är av absolut största vikt om man ska minska direkt mänsklig påverkan för att nå det kortsiktiga målet med att uppnå noll bifångster inom Östersjötumlarens utbredningsområde.

Om föreslagna åtgärder ska ha önskad effekt behöver regelefterlevnaden vara god. Åtgärdsförslagen påverkar yrkesfiskets verksamhet i olika omfattning och effektiva fiskerikontrollinsatser är en förutsättning för att regelefterlevnad ska uppnås. WWF anser att fortsatt övervakning till havs och vetenskapliga undersökningar är av största vikt för att säkerställa om införda åtgärder är förenliga med gällande målsättningar om skydd och bevarande. Krav på möjligheter att följa fisket med hög geografisk noggrannhet är avgörande för att kunna övervaka och följa ändringar i regleringar. Full dokumentation och tydlig spårbarhet är viktiga verktyg för en effektiv fiskförvaltning och absolut nödvändiga för att uppnå bärkraftiga och långsiktigt hållbara fiskbestånd samt livskraftiga marina ekosystem. WWF menar att kontrollen bör stärkas genom att införa krav på kamera ombord (så kallad elektronisk fjärrövervakning) i fisket generellt. Detta blir ett komplement till den områdeskontroll som idag sker genom AIS och VMS.

Även fritidsfiskare och fritidsbåtagare rör sig inom tumlarens livsmiljö. De bidrar till buller och fritidsfiskare riskerar att ofrivilligt fånga tumlare vid nätfiske. Liksom yrkesfiskare omfattas de av EU-regleringar om användande av pingers och datainsamling rörande bifångster. WWF ser gärna att allt fiske regleras genom redskapsanvändning då bifångst påverkar tumlarpopulationerna oavsett fiskekategori.

Rapporteringskrav för undervattensbuller

Havs- och vattenmyndigheten begär årligen in data från de myndigheter och företag som i sina verksamheter utför aktiviteter som ger upphov till impulsivt undervattensbuller. Exempel på aktiviteter som bör rapporteras är havsbottenundersökningar med sonarer, sprängningar och pålning. Att rapportering inte är obligatorisk medför osäkerhet i dataunderlaget och att det saknas en fullständig bild av fördelning och frekvens av bullrande aktiviteter. Att kräva obligatorisk och regelbunden rapportering för aktiviteter som medför impulsivt buller skulle försäkra att kunskapen förbättras och en implementering som WWF vill se. Även fiske med sonar, ekolod bör undersökas.

Områdesskydd

WWF anser att ambitionen bör höjas så att arbete med att skydda samtliga områden som är viktiga för Östersjötumslaren inte bara ska ha inletts, utan även avslutats till år 2025, så att alla för den akut hotade Östersjötumslaren viktiga områden har ett formellt skydd år 2025.

I december 2016 fattade regeringen beslut om förslag till fyra nya och tre justerade Natura 2000-områden för tumlare i Hallands, Skåne, Kalmar och Gotlands län. Naturvårdsverkets hemställan inkluderade även Södra Midsjöbanken i Östersjön, samt förslag från Västra Götaland om att tumlare ska läggas till på listan över förekommande arter i sju befintliga, mindre och kustnära Natura 2000-områden. Dessa områden inkluderades dock inte i regeringens beslut i december 2016. Här önskar WWF att samtliga områden tas i åtgärdsplanen.

Inget förslag om skyddat område lämnades in av Länsstyrelsen Blekinge. Här önskar WWF att dialogen med länsstyrelsen Blekinge initieras så att möjliga skyddsmekanismer för Östersjötumslaren kan skapas även här. Detta borde alltså ingå i åtgärdsprogrammet. Även i Hanöbukten saknas Natura 2000-område för tumlare, samtidigt som det är ett av de områden som har högst bifångstrisk för Östersjötumslare inom svenskt vatten (ICES, 2020a). Ett område att prioritera i åtgärdsprogrammet.

För Nordsjöpopulationen saknas formellt skydd av det område som nyttjas mest av populationen inom svenskt vatten enligt utbredningsmönster av satellitmärkta tumlare. WWF understryker att det för samtliga skyddade områden med tumlare upptagen som art och som inte har bevarandeplaner eller motsvarande som inkluderar tumlare snarast ska omfattas av bevarandeplaner som implementeras för tumlare. Åtgärden bör utgå från en sammanställning över nuvarande status för bevarandeplaner i skyddade områden för tumlare. En utvärdering bör göras med avseende på om målen för tumlare är preciserade, tidsatta och uppföljningsbara samt vilka metoder som används för uppföljning. Utvärderingen bör identifiera förbättringsområden, hur dessa ska åtgärdas, samt hur åtgärderna ska följas upp.

WWF bifaller att de nationella och regionala övervakningsprogrammen bör utvärderas med avseende på behov och effektivitet minst en gång under åtgärdsprogrammets giltighetstid. WWF understryker särskilt vikten av att Östersjöpopulationen kräver kontinuerlig övervakning i nyckelområden. Det är positivt med möjligheten att justeringar av det nuvarande nationella programmet, liksom utökat samarbete med den regionala övervakningen, kan öka effektiviteten.

Avslutande kommentarer

WWF vill understryka skrivningen att det är uppenbart och verkningslöst att inrätta skyddade områden utan att implementera skyddsåtgärder. Åtgärderna måste vara obligatoriska och efterlevnaden lätt att effektivt kontrollera. Fördröjning med att implementera effektiva åtgärder minskar inte bara möjligheterna för att arten eller populationen ska kunna räddas, utan ökar också kostnaderna för att göra det.

WWF anser det vara viktigt att samla in jämförbara data om tumlare och bifaller att all akustisk övervakning av tumlare bör bygga på de metoder som utarbetades inom Sambah-projektet, samt följa den nationella undersökningstypen och Helcoms kommande vägledning för akustisk övervakning av tumlare.

Åtgärdsprogrammet är enligt beskrivningen vägledande ej bindande. WWF anser att det bör vara en tydlig koppling mellan vägledning och implementering av åtgärdsprogrammet och att alla till buds stående medel nyttjas för att säkra tumlarens bevarande, inte minst den akut hotade populationen i Östersjön. Åtgärdsprogrammet bör kompletteras med bindande regleringar.

För Världsnaturfonden WWF

Maria Schultz
Avdelningschef Hav och Vatten
Världsnaturfonden WWF

Inger Melander
Sakkunnig Fiske
Världsnaturfonden WWF

Stina Nyström
Sakkunnig Tumlare
Världsnaturfonden WWF